

Exoten aan de haak

Een sportvisser in de Waddenzee kan zomaar een vis vangen die hij er nog niet eerder heeft gezien. Hetzelfde overkwam bioloog Henk van der Veer en zijn assistent Hans Witte toen zij op Texel in het najaar van 2007 de eerste jonge goudbrasems uit hun fuik haalden.

Experiment NL, een uitgave van NWO in samenwerking met Quest (oktober 2008)

DOOR: MANON LATERVEER – DE BEER

De fuik staat al bijna vijftig jaar op dezelfde plaats en heeft als taak veranderingen in de visstand in de Waddenzee te signaleren. De vondst van nieuwe soorten (exoten) zoals de goudbrasem die normaal in de warmere Golf van Biscaye en de Middellandse Zee zwemt, is hier een voorbeeld van. De afgelopen twintig jaar is de gemiddelde temperatuur van de Waddenzee met een hele graad toegenomen. Dat is niet genoeg voor de goudbrasem om het hele jaar door hier te leven. Volwassen exemplaren zijn nog niet gesignaleerd. Dat geldt wel voor de zeebaars, eveneens een zuidelijk vis, die inmiddels één van de meest voorkomende vissoorten in de Waddenzee is en langs de hele Nederlandse kust wordt gevangen. Behalve temperatuurveranderingen in de Waddenzee kan een toename van vispopulaties elders ervoor zorgen dat ze hier opduiken. De vissen zoeken andere leefgebieden op met een geschikte watertemperatuur en voldoende voedsel.

Goudbrasem

De gevangen exemplaren van jonge goudbrasem (*Sparus aurata*) waren ongeveer 13 centimeter lang. Ze waren in goede conditie en hadden een volle maag, wat betekent dat ze voldoende voedsel hadden weten te vinden. Volwassen goudbrasems kunnen 70 centimeter worden. Onder de naam dorade staat de vis op de menukaart van veel restaurants rond de Middellandse Zee, waar hij van nature voorkomt.

Pelser

De pelser (*Sardina pilchardus*), een haringachtige en eveneens een zuidelijke vis, treffen de Texelse onderzoekers al enige jaren in hun fuik aan. Tot het jaar 2000 vingen ze jaarlijks hooguit twee exemplaren, daarna liep dit op tot twintig vissen per jaar. Eerste paasdag 2007 brak de pelser zijn record: er zaten 150 stuks in de fuik. Volwassen pelsers worden 25 centimeter lang. Jonge exemplaren kennen we als ingeblikte sardientjes.

Fuik

Onderzoekers legen dagelijks hun fuik en doen metingen aan de vis. Fuiken vangen vissen die actief aan het trekken zijn. In het voorjaar zoeken vissen de Waddenzee op, in het najaar vertrekken ze naar de Noordzee. Fuiken langs de Texelse kust moesten in de Tweede Wereldoorlog tweemaal daags worden geleegd, anders bezweken de palen onder het gewicht van de vis. Nu levert de enige fuik van de onderzoekers een magere vangst op van zo'n twee emmers per dag. Dit toont aan dat de visfauna van de Waddenzee ernstig is verarmd. Visserijactiviteiten die het ecosysteem verstoren worden als een belangrijke oorzaak hiervan gezien.

Dr. ir. H.W. van der Veer werkt bij het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek (NIOZ), Texel, afdeling Mariene Ecologie.